

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtrek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebno naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pečetnice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Odkritje spominske plošče na dr. Murščevevemu domu v Bišu.

To je bil vesel dan! Bolfančani in Bišanci se ne spominjajo take svečanosti v Slovenskih goricah, ko je bila slavnost v nedeljo 9. avgusta. Nad 2000 ljudi se je zbralo iz bolfanske in sosednjih župnij, da bi proslavili svojega rojaka, in se ga s hvaležnostjo spominjali ob 100letju njegovega rojstva. Hvaležen rod, ki biva, tod — je po vsej pravici zaklical slavnostni govornik v navdušenju, ko je videl zbrano tako množino ljudstva, daš, se ni delala za proslavo nobena taka reklama, kakor je to dandanašnji v navadi. Bišanci so hoteli sami obhajati spomin svojega skromnega rojaka na priprosti način, toda pridružil se jim je ljudstva, da je človeka ganilo do solz vneto domoljubje in zvestoba do svojih rojakov. V prebivalstvu Slovenskih goric veje še vedno isti duh, katerega so vzbuđili med njim v dobi probuje naši požrtvovalni slovenski rodoljubi. In najboljše spričevalo njihovega uspeha so take slavnosti, na katerih zna ljudstvo s hvaležnostjo ceniti trud in uspešno delo svojih domačinov.

Ob 10. uri se je začela cerkvena svečanost. Dr. Murščevo življenje je nekako spojeno z lepo cerkvijo sv. Bolfanka. V vznesenih besedah je pridigoval naš slavni cerkveni govornik profesor in duh. svet. fr. A. Medved o dr. Murščev kot duhovniku. Življenje in delovanje njegovo je presojeno po božji zapovedi: „Ljubi Boga iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše, in iz vseh svojih moči, svojega bližnjega pa kakor samega sebe.“ Bil je vnet, apostolsko delaven duhovnik, ki se je ves dožgi čas svojega duhovskega delovanja neumorno trudil za povzdigo popolnega verskega življenja. Zraven je neizmerno veliko dobrega storil svojemu bližnjemu; zaradi izvanredno človekoljubnega delovanja je bil povsod nenavadno priljubljen, od višjih oblasti pa mnogokrat odlikovan. Da bo imela dr. Murščeveva slavnost trajen in blagodejnen spomin med narodom, treba je posnemati njegov vzoren vzgled. Naj torej veje Murščevev duh v verskem oziru v sedanjem viharnem času, ko imate sv. vera in katoliška cerkev toliko sovražnikov! Naj oživi med vsemi sloji našega ljudstva versko prepričanje in oduševljenje. Istotako naj vlada med narodom prava, nesebična in požrtvovalna ljubezen do

bližnjega, ki povzroči toliko posledic za narodno častno in večno srečo!

Po slavnostni sv. maši, katero je daroval tudi g. dr. Medved s tremi drugimi duhovniki, so bile popoldan večernice in po večernicah sprevod na pokopališče, kjer je molil domači župnik g. Vodošek sveti križev, pot. S tem je bil cerkveni del zaključen. Ljudstvo se je podalo, njemu na čelu šentrupertska godba, v dolgih vrstah v Biš na dom Živkov. Tu si pregledal lahko dolge vrste udeležencev; bil si še na pokopališču, ko si videl ljudi z gođbo že iti proti vasi.

Pred Živkovim domom je bilo kaj živahno. Na vse strani so se postavili ljudje; že nevoljni so čakali, ker ni bilo sprevoda ne konca ne kraja. Pred hišo je stal lepo ozaljšan oder, hiša sama je bila lepo in okusno ovenčana. Trobojnice in slavoloki v vasi in v St. Bolfenku so naznanjale ljudem veliki domači praznik.

Ko stopi na oder slavnostni govornik prof. dr. Karel Verstovšek in pogleda po velikih trumah, je postala grobna tišina. Govornik je rešil na originalen način svojo težavno nalogo, kakor še nismo slišali dosedaj kaj ednakega. V razumljivih, poljudnih besedah je povedal vse, kar je bilo le mogoče navesti, da je utemeljil stavke, ki se smejo s pravico in resnico zapisati o dr. Murščevu na vsako spominsko ploščo v trajen spomin. To izvajanje je dobilo nad vse zanimivo obliko, da ni bilo niti sledu o suhoparnih životopisih, ki se pri takih prilikah ogrevajo. Segel je govornik v življenje samo, v razmere slovenskega ljudstva in razvijal porod Slovenstva, v kolikor je v zvezi z ranjkim dr. Murščevom. Temeljito je dokazoval, da so opravičeni stavki v trajen spomin:

1. dr. Muršec je velik rodoljub slovenski;
2. dr. Muršec je cvet slovenskega duhovstva;
3. dr. Muršec je eden najzaslužnejših slovenskih mož;
4. dr. Muršec je po pravici z dr. Bleiweisom slovenski konzul v Gradci;
5. dr. Muršec je prvi slovenski knjigotrtec;
6. dr. Muršec je velik dobrotnik slovenski.

To so bile točke, katerim je dal govornik originalno umetno obliko, v katero je vpletel vse važnejše dogodke Murščevega življenja.

Na govornikov poziv je padla zavesa in vsi so zrl v ploščo, ko je čital govornik napis: V tej hiši se je porodil 1. marca 1807 dr. Jožef Muršec,

cvet slovenskega duhovstva in eden najzaslužnejših slovenskih rodoljubov.

Postavlja domovina cela
Na rojstni dom Ti spomenik kamen,
Pomnik Tvoj prvi Tvoja dela,
Ki vek ne vniči jih noben!

Solze so si brisali marsikateri, ko je izročal z ganljivimi besedami slavnostni govornik rojakom in zlasti sorodnikom Murščevevim ta spomenik v vedno varstvo.

Spodbujal je domačine, da se spominjajo tega slavnega rojaka in posnemajo njegove vrline, spodbujal slovensko mladino, da se spominja svojih dolžnosti do starišev, predstojnikov, do domovine drage in blažene materinščine, spodbujal je vse Slovence, da iščejo pogumba v krutem boju z nasprotniki v spominu, na slavne može in rodoljube, kakoršen je bil dr. Muršec. Tisoč grl je klicalo: „Slava Murščevemu spominu“, ko je končal slavnostni govornik.

Na to je nastopil dijak Firbas, ki je deklamiral Koseskijevo pesem: „Kdo je mar?“

Dr. Verstovšek je prebral pismo, katero je poslal dr. J. Ilešič kot predsednik Slovenske Matice. Pismo slavi v kratkih, jedrnatih besedah velikega rodoljuba. Napravilo je nepopisljiv utis na vse navzoče.

Marianka Blumer je navdušeno deklamirala Gregorčičevo pesem: Kmečki hiši.

Slavnost je posebno povzdignilo lepo, nežno, ubrano petje šentjurskih pevcev pod vodstvom našega vzorvodje, požrtvovalnega kaplana č. g. Bosine. To so pravi slavčki Slovenskih goric!

Po oficijelnem delu bila je ljudska veselica v St. Bolfanku pri gostilničarju Horvatu, ki je z veliko spretnostjo postregel na lepo ozaljšanem vrtu došlim gostom. Šentrupertska godba, je svirala vse se le komade; šentjuranom so pomagali peti šentlenarčani, ki so se udeležili slavnosti v lepem številu. Zabava je bila priprosta, toda neprisljuna, naravna, kakor je to običajno med kmečkim ljudstvom.

Mimika Rop iz St. Lenarta je govorila navdušene besede Slovskeke in spodbujala navzoče k ljubezni do domovine in slovenskega jezika.

Veliko navdušenje je bilo, ko je nastopil g. dr. Medved in spodbujal domačine, da pošljejo nadarjene dečke v šolo, da bo ta kraj, ki šteje do

Podlistek.

Mamice zadnja pot.

Posl. J. Z.

I.

Mati Ivana so se postarali. Osiveli so lasje; število let se je že precej pomnožilo. Govorila je mati Ivana živo in blagoljubno. Če je mamka govorila, takrat se je kazalo v njenih očeh novo življenje in njeno dobro, mehko srce je, rekel bi, sijalo iz teh oči.

Nekoč — od tega so že mnoga leta minila, — nekoč so nosili njeni zdaj osiveli lasje svatovski venec. Deklici je bilo tesno pri srcu na dan poroke in sama ni vedela, kaj je mislila. Tako je stala Ivana pred oltarjem in položila tresočo svojo roko v desnico Dragotina — in zveza je bila sklenjena na veke.

Nato je zašumela godba, odhajali so iz cerkve in Ivani so čestitali kot srečni nevesti bogatega moža.

Visoka hiša in bogata zaloga blaga je bila njihova last. Pa prave sreče, pravega veselja dobra, mlada žena ni dolgo uživala.

„Dragotin, ali je res, da si igralec?“, vpraša nekoč Ivana svojega moža.

On skoči na noge; bil je razburjen, ter je odšel. Za trgovino, ki jo je prevzel od očeta, se je malo brigal, raje se je udajal veselju in zabavi.

Ivana ga je rotila in prosila: „čutila je nesrečo; pa vse zastoj.“

Čez nekaj mesecev ga ni več klicala Dragotin, imenovala ga je očeta. Pa on pri tem ni občutil tistega veselja, ki ga občuti pravi oče, ko ga mati prvič imenuje očeta.

Zena je jokala in bila sama v svoji bolečini, sama z detetom; on je pa bil ponajveč od doma.

„Varovati te hočem, moj angelj“, rekala je svojemu srčeku in vedno ga je znova pogledovala. V očeh otroka se je zrcalila podoba očeta. O, kako je ljubila tega očeta, ako ravno jo je takto malo razumel. Toda ona je molčala. Zda je imela otroka in pogled iz njegovih oči ji je pomiril srce. Bila je zadovoljna s tem očmi, iz katerih ji je svetila nasproti podoba Dragotina.

Toda mir, ki ga je moglo dete podariti materi, je bil le navidezen. Pozneje je vstrepetala vsikdar, ko je pogledala v oči svojemu sinčeku Mirku. Dragotin je postajal od dne do dne hladnejši, a vendar ga je ljubila.

Mož je igral vedno. Ze več mesecev se ga ni več upala prositi, da bi pustil igro.

Upala je, da ga bo dete spreobrnilo.

„Glej, kako mil je — glej, kako ljubezniv je tvoj sin“, pravi nekega dne možu.

A mož je molče pogledal na dete.

„Glej, popolnoma tebi je podoben, Dragotin!“

Pa Dragotin ni razumel, koliko bolesti, koliko očitajoče ljubezni in vdanosti je bilo v teh besedah. Dragotin je veliko potoval. Ona ga je ljubila, ako ravno je spoznala, da samo zaradi nje odpotuje. Zvesto srce je imela Ivana. Vsikdar, kadar se je odpeljal, ga je spremljala, dokler ji ni rekel, da je to odveč. Če je prišel, čakala je pozno v noč nani, da, celo do jutra. Takrat je spoznala takoj njegov

korak; vrata so se odprla, Ivana ga je pozdravila ter ljubeznjivo vprašala, kako se počuti; mrzel odgovor je bil plačilo za njeno ljubezen in zvestobo. Kolikokrat je čakala zaman.

Za veliko trgovino, ni bilo koristno, da je Dragotin rajši pohajal po veselicah, namesto da bi se posvetil svojemu stanu. V današnjem času mora vsak sam vse moči napeti, da ne pogine v borbi za življenje.

Slo je vse rakovo pot. Dragotin je to Ivani prikrival. Ze dvakrat se je našlo, da so se velike svote poneverile, med tem ko Dragotina ni bilo doma. Ko se je vrnil, sta bila denar in tat že na varnem. Dragotin ji je hotel to prikriti, a ona je le zvedela.

„Dragotin, prosim te, pomisli na najino dete.“
„Kaj se v trgovini zgodi, je moja stvar“, je razdražen odgovoril.

Tako je minulo tretje leto. On se ni poboljšal. Trgovina je šla rakovo pot. Kako trudapolno je rajni oče delal in se mučil, predno si je pridobil lastno hišo v sredini mesta, bogato založbo blaga in ugled. Noč in dan je delal in snoval načrte do svoje smrti in vse je oddal edinemu sinu, da bi z dedščino nadaljeval, kar je oče začel. Ta pa pravilja brezmiselno v igri in veselju krvavo prislužene denarje.

Med tem ko je Dragotinova trgovina šla rakovo pot, nastala je v isti ulici druga velika tvrdka, ki je odvzela Dragotinu vse kupee.

(Dalje prihodnjik.)